

Thấy Lan Lại Nhớ Đến Người

Mùa lễ Giáng Sinh năm nay thực là buồn thảm, 2 vợ chồng già chia nhau con gà tần của Đại Hàn nhặt nhách với độc nhất một củ sâm nhỏ bằng ngón tay, một quả táo tàu và một chiếc hạt dẻ. Vì con siêu vi khuẩn Vũ Hán tung hoành ngang dọc ở miền Nam California, nên chúng tôi đã dặn con, dặn cháu nhà nào ở yên nhà đó không có tụ họp gì cả. Gần 10 tháng nay cảm tức tại gia hết coi TV lại vào máy điện toán nên đã mờ cả mắt.

Tính đi mua mấy chai thuốc nhỏ mắt, nhưng khi mở máy xe bình điện đã chết ngắc vì 2-3 tuần lễ nay không chạy. Trong khi chờ đợi chiếc máy xạc bình làm việc, đành vào nhà mở máy điện toán ra đặt hàng để cho được an toàn mà lại không phải tốn công lái xe đi tới đi lui.

Chợt hình ảnh cây lan *Habenaria rhodocheila* quen thuộc từ lâu vẫn nằm sâu trong kí ức hiện ra trên trang quảng cáo của *eBay.com*. Năm đó, tôi và một người bạn dạo quanh khu triển lãm Fascination of International Orchid Show ở Crystal Court, Costa Mesa. Trong đó có một gian hàng bán 3 cây lan này, chỉ có một cây có nụ, còn tất cả đều ở trong tình trạng tàn tạ. Thấy ông bạn và tôi có vẻ chú ý tới, nhưng còn ngần ngại vì giá bán hơi cao \$30 một chậu, người chủ niềm nở giới thiệu và hạ giá xuống chỉ còn \$20.

Tôi móc túi lấy tiền ra trả, ông bạn liền giơ tay ngăn lại và bảo rằng: *Cây này thuộc loại khó trồng đấy, đòi hỏi ẩm độ phải 70-80% và nhiệt độ 60-70°F. Bạn để tôi mang về nuôi, khi nào có hoa sẽ hay.*

Khi mới gia nhập hội Orange County Orchid Society, bà hội trưởng Dorothy Goldberg, giới thiệu tôi với một ông già râu tóc bạc phơ: “Đây là Peter Kurtz, cựu giáo sư của trường đại học UCLA, một hội viên có kiến thức sâu rộng về lan nổi tiếng ở Orange County.”

Peter và bà vợ Opal Kurtz đều đã về hưu, họ sống trong một ngôi nhà có vườn rất rộng tại vùng Carbon Canyon, Brea.

Từ đó chúng tôi trở thành một đôi bạn

thân thiết, nguyên do một giáo sư Trung Quốc đã cho ông một thứ bột màu xám trị chứng bệnh lở môi (Herpes Simplex I) rất công hiệu mà ông không biết tên và cũng không biết mua ở đâu. Tôi bèn dẫn ông lên phố Tàu hỏi mua thứ phân bí đao (*Winter melon frost*) và nguyên nhân thứ 2 thực là kỳ lạ, ông và tôi cùng một tuổi, vợ ông và vợ tôi cũng sinh cùng một năm và chúng tôi đều thành hôn vào năm 1948, nhưng có điều khác biệt là ông bà không có con.

Mang lan về, ông để trong nhà kính, gần chiếc máy phun hơi ẩm (swamp cooler) lúc nào cũng chạy liên hồi. Ba tuần sau, ông mang cho tôi cây lan đã có hoa. Qua mùa Đông năm đó, cây lan *Habenaria rhodocheila* của tôi bị thối gốc vì nhiệt độ và ẩm độ trong nhà kính của tôi quá thấp.

Mấy tháng sau Peter Kurtz lại xẻ cho tôi một khóm lan Úc mà ông vất lay lóc ở vườn sau. Tôi nâng niu chăm sóc món

quà quý báu này vì biết rằng đó là cây *Dendrobium speciosum* var. *speciosum* rất hiếm và trong cuộc triển lãm năm sau, cây lan của tôi đoạt giải đặc biệt cho loài *Dendrobium*.

Mấy năm sau, Opal Kurtz và vợ tôi cùng bị chứng bệnh ung thư quái ác. Bà bị ung thư đại tràng, còn vợ tôi bị ung thư phổi ác tính nên đã qua đời trước bà 3 năm. Từ đó chúng tôi ít qua lại với nhau và không còn tha thiết gì tới vườn lan nữa. Peter quá buồn rầu, vì hoàn cảnh đơn độc, không con, không cháu nên đã bán nhà rồi sống trong một nhà dưỡng lão ở San Diego và chúng tôi mất đứt liên lạc từ đó. Có lẽ chuyện này tôi đã vài lần nhắc tới, nhưng những người già cả chúng tôi thường sống với kỷ niệm, nhất là nói về những người bạn tốt, xin hãy rộng lòng thông cảm.

Mấy năm sau, khóm *Den. speciosum* đã quá lớn tôi cũng không còn đủ sức sang chậu nên đành chia năm xẻ bảy cho các anh chị em trong hội Hoa lan Viet Nam.

Ngày nay, mỗi khi trở lại căn nhà cũ ở Placentia, tôi lại nhớ người bạn tốt bụng đã hăng hái giúp tôi mua gỗ và mái tôn trong dựng chiếc patio cao và rộng để trồng lan. Tôi nhớ những ngày tôi và Peter cùng nhau san sẻ những cây *Cymbidium Nicole's Valentine*, *Cym. Fifi 'Harry'* trong

khi 2 bà vợ vừa bóc những hạt Macadamia vừa nói chuyện về món tôm hùm xào hành gừng bất hủ của nhà hàng Sam Woo ở khu chợ Tàu, đường Nogales, thành phố Industry. Năm tháng trôi qua, dù đã gần 40 năm tôi vẫn nhớ gương mặt và giọng nói của người vợ hiền đã cùng tôi chia sẻ một chặng đường dài đầy gian lao, vất vả và những người bạn quý tuy không cùng màu da, tiếng nói nhưng đã dành cho chúng tôi nhiều cảm tình tốt đẹp.

Xin mượn một vài hình ảnh của cây lan quen thuộc như một nén tâm hương tưởng nhớ.

Bolsa 1-2021
Bùi Xuân Đáng